

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Комітет з питань етики

РІШЕННЯ

від 15 жовтня 2024 року № 63 (128)

про внесення на розгляд

**Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти
подання про наявність у дисертації доктора педагогічних наук
Гевка Ігоря Васильовича «Система розвитку основ професіоналізму
майбутніх учителів технологій у процесі фахової підготовки»
фактів порушення вимог з питань текстових запозичень
без посилання на джерело (академічного плагіату)**

До Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (далі – Національне агентство) 30 жовтня 2023 року надійшла скарга від кандидата біологічних наук, старшого наукового співробітника Смірнова Олега Ювеналійовича щодо виявлення в захищеній 29 грудня 2017 року на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 79.053.02 при Чернігівському національному педагогічному університеті імені Т. Г. Шевченка дисертації на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук Гевка Ігоря Васильовича «Система розвитку основ професіоналізму майбутніх учителів технологій у процесі фахової підготовки» фактів академічного плагіату (реєстр. № 31-АД від 30.10.2023, далі – скарга).

Комітет з питань етики (далі – Комітет) своїм рішенням від 17 листопада 2023 року № 50 (63) прийняв скаргу до розгляду.

Про прийняття Комітетом скарги до розгляду належним чином було проінформовано Чернігівський національний педагогічний університет імені Т. Г. Шевченка як заклад, спеціалізована вчена рада якого прийняла рішення про присудження наукового ступеня, а також Гевка Ігоря Васильовича. Водночас копія скарги оприлюднена на сайті Національного агентства.

Комітетом були отримані письмові пояснення з додатками від Гевка І. В. щодо відомостей, зазначених у скарзі, а також текстових збігів у порівняльній таблиці, доданій до скарги (реєстр. № 754 від 15.05.2024). У поясненнях заперечується наявність академічного плагіату в докторській дисертації Гевка І. В. та вказується, що скарга Смірнова О. Ю. є необґрунтованою, надуманою і подекуди маніпулятивною.

Перевірку викладених у скарзі відомостей здійснював уповноважений підрозділ секретаріату Національного агентства, який 24 травня 2024 року надав Голові Комітету Звіт перевірки відомостей щодо наявності фактів академічного плагіату у захищеній дисертації доктора педагогічних наук Гевка Ігоря Васильовича «Система розвитку основ професіоналізму майбутніх учителів технологій у процесі фахової підготовки» з результатами проведеного аналізу виявлених за допомогою відповідного програмного забезпечення фрагментів збігів щодо неправомірного використання наукових текстів, ідей, розробок, наукових результатів і матеріалів інших авторів без відповідного посилання (далі – матеріали перевірки).

Згідно з пунктом 14 Порядку розгляду скарг/повідомлень щодо фактів академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації, затвердженого рішенням Національного агентства (протокол № 16 (45) від 24 жовтня 2023 року, далі – Порядок) Голова Комітету, отримавши від уповноваженого підрозділу секретаріату Національного агентства матеріали перевірки, визначив 30 травня 2024 року доповідача зі складу Комітету та передав 31 травня 2024 року матеріали перевірки на ознайомлення членам Комітету.

05 серпня 2024 року Комітет рішенням № 56 (121) на виконання ухвали Тернопільського окружного адміністративного суду від у справі № 500/4496/24 зупинив вчинення будь-яких дій щодо розгляду скарги Смірнова О. Ю. (реєстраційний № 31-АД від 30.10.2023) щодо наявності фактів академічного плагіату в захищеній 29 грудня 2017 року на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 79.053.02 Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка Гевком І. В. дисертації «Система розвитку основ професіоналізму майбутніх учителів технологій у процесі фахової підготовки», поданій на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних до набрання законної сили судовим рішенням у цій справі.

Ухвалою Тернопільського окружного адміністративного суду від 16 серпня 2024 року у справі № 500/4496/24 скасовано заходи забезпечення позову шляхом заборони Національному агентству із забезпечення якості вищої освіти вчиняти будь-які дії щодо розгляду Комітетом з питань етики скарги Смірнова О. Ю. щодо виявлення у захищеній 29.12.2017 на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 79.053.02 Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка дисертації на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 - теорія і методика професійної освіти Гевка Ігоря Васильовича «Система розвитку основ професіоналізму майбутніх учителів технологій у процесі фахової підготовки» фактів академічного плагіату – до набрання законної сили судовим рішенням в адміністративній справі, вжиті судом відповідно до ухвали суду від 22.07.2024 у справі №500/4496/24. Відтак Комітет рішенням від 23 серпня 2024 року № 57 (122) поновив розгляд скарги Смірнова О. Ю. щодо наявності у дисертації на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук Гевка І. В. фактів академічного плагіату.

Відповідно до пункту 14 Порядку, доповідач за результатами вивчення матеріалів перевірки подає Голові Комітету мотивований проєкт рішення

Комітету.

Доповідач проаналізував, визнав зібрані матеріали з перевірки скарги достатніми для її розгляду Комітетом по суті та подав 04 вересня 2024 року мотивований проєкт рішення Комітету.

Відповідно до пункту 15 Порядку інформація про дату, час і місце розгляду скарги на засіданні Комітету, а також проєкт рішення Комітету та результати проведеного аналізу виявлених за допомогою відповідного програмного забезпечення фрагментів збігів щодо неправомірного використання наукових текстів, ідей, розробок, наукових результатів і матеріалів інших авторів без відповідного посилання у вигляді порівняльної таблиці 27 вересня 2024 року були надіслані Смірнову О. Ю., Гевку І. В. та до Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка як закладу, спеціалізована вчена рада якого прийняла рішення про присудження наукового ступеня.

Комітет за результатами вивчення матеріалів перевірки, а також інформації, наданої доповідачем, дійшов висновку про наявність у дисертації доктора педагогічних наук Гевка Ігоря Васильовича «Система розвитку основ професіоналізму майбутніх учителів технологій у процесі фахової підготовки» фактів порушення вимог з питань текстових запозичень без посилання на джерело (академічного плагіату).

У дисертації доктора педагогічних наук Гевка І. В. «Система розвитку основ професіоналізму майбутніх учителів технологій у процесі фахової підготовки» за результатами проведеного аналізу виявлених за допомогою відповідного програмного забезпечення фрагментів збігів щодо неправомірного використання наукових текстів, ідей, розробок, наукових результатів і матеріалів інших авторів без відповідних посилань встановлені численні збіги з такими текстами наукових праць інших авторів без належних посилань:

1. Курлянд З. Н., Хмелюк Р. І., Семенова А. В. та ін. Педагогіка вищої школи. Навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Знання, 2005. 399 с.
2. Пуховська Л. П. Сучасні підходи до професіоналізму вчителя в різних освітніх системах: порівняльний аналіз // Міжнародне співробітництво та університетська освіта: Матеріали міжнародної наукової конференції. – Миколаїв: МФ НаУКМА, 2000. С. 7–14.
3. Абдалина Л. В. Психолого-акмеологическая модель развития профессионализма педагога. – Автореферат дисс. ... доктора психологических наук. Тамбов, 2008. 51 с.

При оцінці матеріалів перевірки Комітет керується пунктом 21 Порядку, згідно з яким будь-які документи чи свідчення про наявність або відсутність у дисертації та/або наукових публікаціях, у яких висвітлені наукові результати дисертації, фактів академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації не є вирішальними, не мають наперед визначеного значення для Комітету і враховуються в сукупності з іншими документами та матеріалами при прийнятті рішень відповідно до цього Порядку.

Комітет бере до уваги, що відповідно до пункту 38 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою

Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197, особа, якій за рішенням МОН (МОНмолодьспорту, ВАК) видано диплом доктора (кандидата) наук, може бути позбавлена відповідного ступеня у разі виявлення порушень вимог нормативно-правових актів з питань атестації наукових кадрів, чинних на момент прийняття рішення МОН (МОНмолодьспортом, ВАК) про видачу відповідного диплома або затвердження рішення ради про присудження ступеня доктора філософії.

Згідно з пунктом 14 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, чинного на момент видачі відповідного диплома Гевку І. В., у разі виявлення текстових запозичень, використання ідей, наукових результатів і матеріалів інших авторів без посилання на джерело дисертація знімається з розгляду незалежно від стадії проходження без права її повторного захисту. Виявлення в дисертації, авторові якої вже видано диплом доктора чи кандидата наук, текстових запозичень без посилання на джерело, є підставою для прийняття рішення про позбавлення його наукового ступеня.

Також відповідно до пункту 4.7 Положення про спеціалізовану вчену раду, затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 14 вересня 2011 р. № 1059, чинного на момент прийняття рішення МОН про видачу відповідного диплома Гевку І. В., якщо рада встановила, що здобувач використав ідеї та розробки, текстові запозичення, наукові результати та матеріали інших авторів без посилання на джерело, то рада знімає дисертацію з розгляду незалежно від стадії проходження без права її повторного захисту.

Згідно з пунктом 1.9 вказаного Положення у разі порушення радою вимог нормативно-правових актів з питань присудження наукового ступеня доктора чи кандидата наук МОНмолодьспорт скасовує прийняте радою рішення і може вжити до неї заходи в межах своєї компетенції, у тому числі до зупинення діяльності цієї ради.

При цьому частиною четвертою статті 42 Закону України «Про освіту» визначено, що порушенням академічної доброчесності вважається, зокрема, академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства.

Таким чином наявність в дисертації «текстових запозичень, використання ідей, наукових результатів і матеріалів інших авторів без посилання на джерело», що є підставою порушення клопотання про позбавлення особи наукового ступеня, узгоджується із визначенням академічного плагіату, закріпленого частиною четвертою статті 42 Закону України «Про освіту».

Відповідно до частини дев'ятої статті 19 Закону України «Про вищу освіту» Комітет з питань етики розглядає питання порушення академічної доброчесності і вносить відповідні подання до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.

Відповідно до частини сьомої статті 28¹ Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» скасування рішення спеціалізованої вченої ради про присудження наукового ступеня кандидата наук, доктора наук у разі встановлення відповідно до законодавства фактів академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти здійснюється у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України, та може бути оскаржено відповідно до законодавства.

На підставі наведеного, відповідно до частини дев'ятої статті 19 Закону України «Про вищу освіту», частини четвертої статті 42 Закону України «Про освіту», частини сьомої статті 28¹ Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», пунктів 38-41 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197, пунктів 21–22 Порядку розгляду скарг/повідомлень щодо фактів академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації, затвердженого на засіданні Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (протокол № 16 (45) від 24 жовтня 2023 р.), з урахуванням пункту 14 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, чинного на момент видачі відповідного диплома Гевку І. В., пунктів 1.9 та 4.7 Положення про спеціалізовану вчену раду, затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 14 вересня 2011 р. № 1059, Комітет

ВИРІШИВ: внести на розгляд Національного агентства подання про наявність у дисертації доктора педагогічних наук Гевка Ігоря Васильовича «Система розвитку основ професіоналізму майбутніх учителів технологій у процесі фахової підготовки» фактів порушення вимог з питань текстових запозичень без посилання на джерело (академічного плагіату).

Голова Комітету

Артем АРТЮХОВ